

Místní národní výbor Jadruž
(1924) 1946 – 1954

Inventář

Číslo EL NAD: 54
Evidenční číslo pomůcky: 212

Obsah

Úvod.....	3
I. Vývoj původce archivního souboru.....	3
II. Vývoj a dějiny archivního souboru.....	5
III. Archivní charakteristika archivního souboru.....	5
IV. Stručný rozbor obsahu archivního souboru.....	6
V. Záznam o uspořádání archivního souboru.....	6
Příloha č. 1 – Seznam použitých pramenů a literatury.....	7
Příloha č. 2 – Seznam použitých zkratk.....	8
Inventární seznam.....	9

Úvod

I. Vývoj původce archivního souboru

Původcem archivního souboru je Místní správní komise Jadruž a Místní národní výbor Jadruž vyvíjející svou činnost od 5. dubna 1946 do 30. června 1960. Obec Jadruž spadala v letech 1945 – 1960 do politického okresu Tachov. Na základě reformy provedené zákonem č. 280/1948 Sb., o krajském zřízení byl od 1. ledna 1949 zřízen Kraj Plzeňský, jehož součástí se stala i obec Jadruž.

Podle vládního nařízení č. 4/1945 Sb., o volbě a pravomoci národních výborů, částečně pozměněného vládním nařízením č. 44/1945 Sb., o rozsahu působnosti národních výborů, se v každé obci měl ustavit místní národní výbor. Jejich vnitřní složení pravomoci, hospodaření, vedení a podepisování některých druhů písemností určovala Směrnice ministerstva vnitra č. 6 ze dne 19. května 1945 uveřejněná v Úředním listu republiky Československé a navazující Prozatímní organizační řád místních národních výborů z roku 1947. Tyto dokumenty rozlišovaly národní výbory na volený sbor složený z členů národního výboru, jeho složky (rada, předseda, referenti, komise) a úřad národního výboru.

Pro dočasnou správu obcí, kde pro převážnou většinu obyvatelstva státně nespolehlivého, tj. zejména v pohraničí, nemohl být ustaven místní národní výbor, byly jmenovány okresními národními výbory, resp. okresními správními komisemi místní správní komise, jejichž pravomoci byly stejné jako pravomoci místních národních výborů. Místní správní komise měly mít 3 až 6 jmenovaných členů, rovněž předseda místní správní komise byl jmenován, nikoliv volen.

Osídlování obce Jadruž českými občany po válce neprobíhalo rychle. I když byl ustanoven zmocněnec Okresní správní komise v Tachově pro obec Jadruž Josef Sinkule již 23. srpna 1945, tak agendu obecního úřadu stále vedl německý příslušník Ondřej Marka až do dubna 1946. Teprve poté bylo v obci osídleno 6 hospodářských usedlostí českými občany a dne 5. dubna 1946 došlo ke zvolení 4 členů místní správní komise – Josef Fučík, Josef Dolejš, Josef Zeman a Václav Říha. Okresní správní komise v Tachově jmenovala dne 17. dubna 1946 předsedou MSK v Jadruži Josefa Dolejše a ostatní členy.

Místní správní komise měly být nahrazeny místními národními výbory na základě výsledků voleb do Ústavodárného národního shromáždění podle § 1 a § 11, odst. 2 vládního nařízení č. 120/1946 Sb., o obnovení národních výborů na podkladě výsledků voleb do ústavodárného Národního shromáždění ze dne 27. května 1946. Hlavním kritériem pro vznik místního národního výboru byl počet 50 platných voličských hlasů v obci. Pokud počet platných hlasů nedosáhl tohoto počtu, fungovala v obci i nadále místní správní komise nejdéle do roku 1950, kdy byla na základě vládního nařízení č. 14/1950 Sb., přeměněna na místní národní výbor. V Jadruži se samostatně vůbec nevolilo a volební obvod byl společný s obcí Stráž. I nadále pak v obci fungovala místní správní komise.

Volba místní rolnické komise proběhla 4. července 1946, předsedou se stal František Zvonař, místopředsedou Pavel Búry a členové Josef Fučík, František Říha, Alois Zeman. Vzhledem k tomu, že člen MSK a MRK Václav Říha v červenci 1946 zemřel, proběhly 26. července 1946 doplňující volby do MSK. Václava Říhu nahradil Pavel Búry a MSK byla ještě rozšířena o další dva členy – Františka Zvonaře a Aloise Zemana.

V březnu 1947 předseda MSK Josef Dolejš žádal o zproštění funkce Okresní národní výbor v Tachově a ten jeho žádosti vyhověl a dne 23. dubna 1947 jmenoval předsedou MSK

v Jadruži dosavadního místopředsedu Josefa Zemana. Současně byl novým členem MSK jmenován Jaroslav Bílek, který zastával funkci místopředsedy. Ostatní členové zůstali beze změn. Dne 25. března 1948 proběhla volba akčního výboru NF, jehož předsedou byl zvolen František Zvonař, místopředsedou František Říha a členy Josef Dolejš a Josef Kabát. MSK v Jadruži fungovala beze změn až do roku 1950.

V květnu 1950 proběhla tak jako u všech MNV reorganizace MNV v Jadruži podle § 27 odst. 1, vládního nařízení č. 14/1950 Sb., ze dne 28. února 1950 o organizaci místních národních výborů, na návrh MAV NF. I když zápis z ustavující schůze chybí, z dostupných archiválií je patrné, že byl zvolen devítičlenný MNV a předsedou byl zvolen Josef Fučík.

Funkci tajemníka MNV v Jadruži vykonával od července 1952 Antonín Bleha. Okresní národní výbor v Tachově svým usnesením ze dne 11. září 1953 rozhodl o reorganizaci obvodů místních tajemníků v okrese Tachov v rámci úspornosti ve veřejné správě, proto s účinností od 1. října 1953 tajemník Antonín Bleha tuto funkci vykonával současně i pro obec Malé Dvorce.

Do struktury národních výborů pak významně zasáhl až ústavní zákon č. 12/1954 Sb., o národních výborech a na něj navazující zákony a vládní nařízení č. 13/1954 Sb., o národních výborech, č. 14/1954 Sb., o volbách do národních výborů, č. 16/1954 Sb., o změnách územních obvodů některých národních výborů a č. 23/1954 Sb., o organizaci výkonných orgánů národních výborů. Dosavadní struktura národních výborů zůstala těmito normami v podstatě nedotčena, pouze v sídlech krajských národních výborů vznikly městské národní výbory. Poměrně zásadně však byla změněna jejich vnitřní organizace zrušením referentského systému, jehož místo zaujaly jednotlivé odbory národních výborů v jejichž čele již nestáli členové rady, nýbrž úředníci.

Podle § 3, odst. 5 zákona č. 13/1954 Sb., se volil do místních národních výborů 1 člen nejméně na 100 obyvatel a nejvýše na 200 obyvatel podle velikosti obce. V obcích do 900 obyvatel se volí 9 členů. Místní národní výbory se měly scházet ke svým zasedáním nejméně jedenkrát za měsíc (§10). Rada národního výboru se skládala z předsedy NV, jeho náměstka, popř. náměstků, tajemníka a ostatních členů rady. Všichni členové rady byly voleni národním výborem na jeho prvním zasedání. Národní výbor mohl svou radu i její jednotlivé členy kdykoli odvolat.

Podle zákona č. 14 /1954 Sb., o volbách do národních výborů, byly uskutečněny první volby členů národních výborů všemi občany, majícími volební právo. Volební období bylo stanoveno na 3 roky. První volby do místních národních výborů se konaly 16. května 1954.

Jak je patrné ze zápisu o hlasování bylo ve volbách zvoleno 9 členů do MNV: Pavel Búry, Jaroslav Bílek, František Čermák, Josef Dolejš, Marie Zemanová, Josef Zeman, František Říha, František Zvonař a Josef Daněk. Na ustavující schůzi nově zvoleného MNV konané 26. května 1954 byl zvolen předsedou MNV Pavel Búry, tajemníkem Jaroslav Bílek a dalším členem rady František Říha. Následovala volba stálých komisí. Do zemědělské a výkupní komise byli zvoleni František Zvonař, Josef Zeman a Josef Vanický, do finanční a rozpočtové komise František Čermák a Jan Zvonař, do zdravotní komise Marie Zemanová, Božena Zemanová a Josef Daněk. Pokladní službu společně s účetní službou obstarával tajemník Jaroslav Bílek.

Další vývoj MNV v obci Jadruž vzhledem k absenci archivních dokladů lze dokumentovat pouze ze zpráv o výsledcích revizí provedených ONV v Tachově. Po volbách v květnu 1957 byl předsedou MNV zvolen opět Pavel Búry a tajemníkem František Čermák.

Ostatní členy MNV se, bohužel, nepodařilo zjistit. Z těchto revizních zpráv zároveň vyplývá, že činnost MNV a stálých komisí byla zcela nedostačující, funkcionáři neplnili svoje úkoly a tím porušovali tehdy platné zákony a nařízení. Předseda MNV Pavel Búry ve funkci setrval až do sloučení obce v roce 1960.

K definitivnímu zániku MNV v Jadruži došlo sloučením obce Jadruž s obcemi Malé Dvorce a Kundratice s účinností od 1. července 1960 v souvislosti s územní reorganizací okresu Tachov, provedené na základě zákona č. 36/1960 Sb., o územním členění státu. Sloučením těchto tří obcí se vytvořila jedna obec s názvem Malé Dvorce a obec Jadruž se stala její osadou. Toto sloučení však nebylo definitivní. Při dalších územních změnách v okrese Tachov se bývalá obec Jadruž postupně stávala místní částí Velkých Dvorců (1. 1. 1964 – 25. 11. 1971), Třískolup (26. 11. 1971 – 31. 12. 1979) a Stráže (od 1. 1. 1980), jejíž součástí je dodnes.

Předsedové MSK a MNV v Jadruži v letech 1945 – 1960

jméno předsedy	ve funkci od	ve funkci do
Josef Dolejš	17. 4. 1946	22. 4. 1947 (MSK)
Josef Zeman	23. 4. 1947	květen 1950 (MSK)
Josef Fučík	červen 1950	květen 1954 (MNV)
Pavel Búry	26. 5. 1954	30. 6. 1960

II. Vývoj a dějiny archivního souboru

Písemnosti původce byly po celou dobu fungování MNV, resp. MSK uloženy v úřadovně národního výboru, která se zřejmě nacházela v čp. 27. Odborné archivní prohlídky, které u MNV proběhly v letech 1953 a 1955 si spisů po roce 1945 prakticky nevšímalý a pozornost byla věnována spisům bývalé německé samosprávy. Pouze v protokolu o provedené prohlídce archivu z roku 1955 je zmínka o knize zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva, MSK a MNV z let (1924) 1945 – 1954. Zřejmě po této prohlídce došlo k předání části spisů MNV do archivu, neboť byl založen EL JAF odrážející sice stav až ke dni 1. listopadu 1958. V tomto evidenčním listu je uvedeno, že archiválie na něm evidované byly do archivu převzaty 6. června 1955 (č. přírůstku 20). Tehdy byly převzaty veškeré archiválie, které jsou dnes v archivním souboru evidované. Co se stalo s ostatními písemnostmi po zániku MNV není jasné, ale patrně vzaly za své při přesunech osady Jadruž pod nové obce.

III. Archivní charakteristika archivního souboru

Před zahájením pořádání byl archivní soubor tvořen 1 úřední knihou, 1 kartonem a 7 razítky z let (1924) 1945 – 1960. Při inventarizaci archivního souboru byly rovněž s negativním výsledkem prověřeny archiválie nástupnických MNV Malé Dvorce, Velké

Dvorce, Třískolupy a Stráž.

V archivním souboru byla ponechána kniha zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva z let 1924 – 1939, neboť v zápisech ze schůzí pokračovala MSK a MNV v letech 1946 – 1954 (avšak zcela chybí zápisy ze schůzí z let 1949 – červen 1952).

V archivním souboru MNV Jadruž byla rovněž provedena vnitřní skartace (Protokol o vyřazení dokumentů ve vnitřní skartaci č.j.: SOAP/090-0211/2007-40.02 z 11. 4. 2007 a schválený č.j.: SOAP/008-1468/2007 ze dne 6. 9. 2007), při níž bylo vyřazeno 7 razítek z roku [1950], 1 kniha dlužníků z let 1958 – 1960 a oběžníky z let 1946 – 1948 v celkovém rozsahu 0,13 bm. Při inventarizaci byl archivní soubor pře manipulován a v současnosti je tvořen 1 úřední knihou a 1 kartonem o celkovém rozsahu 0,12 bm.

Archivní soubor byl uspořádán podle Návrhu metodického návodu pro uspořádání a inventarizaci archivních souborů místních národních výborů vydaného Archivní správou Ministerstva vnitra ČR. Vzhledem k velmi nepatrnému počtu spisů nebyly tyto rozdělovány do jednotlivých skupin podle tohoto návodu.

Fyzický stav archivního souboru je dobrý.

Dochované archiválie jsou I. a II. kategorie.

Jazykem archivního souboru je čeština a němčina.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního souboru

Nejvýznamnější částí archivního souboru MNV Jadruž je dochovaná kniha zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva, místní správní komise a místního národního výboru z let (1924) 1946 – 1954, která vypovídá o dění v MNV i obci, i když zápisy z některých let jsou velmi torzovité (zcela chybí zápisy z let 1949 – červen 1952). Naopak je potřeba upozornit na téměř úplnou absenci spisového materiálu.

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a zpracování archivní pomůcky

Archivní soubor MNV Jadruž uspořádala a inventární pomůcku sestavila Jana Zímová v dubnu 2007 ve Státním okresním archivu Tachov.

V Tachově, 19. prosince 2007

Jana Zímová

Příloha č. 1 – Seznam použitých pramenů a literatury

Jan Janák – Zdeňka Hledíková – Jan Dobeš, Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost, Praha 2005

Sbírka zákonů republiky Československé – ročníky 1949, 1950, 1954

Sbírka zákonů a nařízení republiky Československé – ročníky 1945, 1948

SOkA Tachov, Okresní národní výbor Tachov, sign. I/21/ D 3, Obecní záležitosti jednotlivých obcí Č – R (Jadruž) 1945 – 1952

SOkA Tachov, Okresní národní výbor Tachov, sign. I/21 Evidenční lístky členů MSK / MNV, B – J, 1945 – 1949

SOkA Tachov, Okresní národní výbor Tachov, sign. 604/1 Slučování obcí a změny hranic obcí 1952 – 1989

SOkA Tachov, Okresní národní výbor Tachov, sign. 176 Rozpočty MNV 1958

SOkA Tachov, Okresní národní výbor Tachov, sign. 102 Zápisy ze schůzí rady MNV obcí 1953 – 1955

SOkA Tachov, Okresní národní výbor Tachov, sign. 129 Zápisy z revizí zrušených MNV obce D – J (1956 – 1961)

SOkA Tachov, Okresní národní výbor Tachov, sign. 603 Zprávy o volbách do MNV (1954)

SOkA Tachov, Okresní národní výbor Tachov, sign. 53 seznamy tajemníků 1953 – 1954

SOkA Tachov, Okresní národní výbor Tachov, sign. 52 reorganizace MNV 1950 – 1953

Úřední list republiky Československé – ročník 1945

Volby do ústavodárného Národního shromáždění dne 26. května 1946, část II. Volební výsledky podle obcí, sešit 2. Volební kraj V – VII Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, in: Zprávy Státního úřadu statistického, řada B, číslo 4 – 6, ročník XXVII. (1946) číslo 26 – 28

Příloha č. 2 – Seznam použitých zkratk

bm – běžný metr

č. – číslo

č. j. – číslo jednací

čp. – číslo popisné

ČR – Česká republika

EL JAF – evidenční list jednotného archivního fondu

EL NAD – evidenční list národního archivního dědictví

ev. – evidenční

inv. č. – inventární číslo

kart. – karton

MAV NF – místní akční výbor Národní fronty

MNV – místní národní výbor

MRK – místní rolnická komise

MSK – místní správní komise

NV – národní výbor

odst. – odstavec

ONV – okresní národní výbor

Sb. – sbírky

sign. – signatura

SOkA – státní okresní archiv

Inventární seznam

Úřední knihy

1	Kniha zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva, místní správní komise a místního národního výboru	(1924) 1946 – 1954	K 1

Spisový materiál

2	Úprava platového poměru obvodového tajemníka Josefa Sinkuleho	1946	N 1
3	Příhlášky k soupisu nepřátelského majetku	1946 – 1947	N 1
4	Zamítnutí požadavku o náhradu škody způsobené americkou armádou	1946	N 1
5	Uzavření německé školy	1946	N 1

Název archivu:	Státní okresní archiv Tachov
Název archivní pomůcky (archivního souboru):	Místní národní výbor Jadruž
Značka archivního souboru:	MNV Jadruž
Časový rozsah:	(1924) 1946 – 1954
Počet evidenčních jednotek:	2 (1 úřední kniha, 1 karton)
Počet inventárních jednotek:	5
Rozsah bm:	0,12 (0,03 úřední kniha, 0,09 karton)
Stav ke dni:	19. prosince 2007
Archivní soubor zpracovala:	Jana Zímová
Pomůcku sestavila:	Jana Zímová
Počet stran:	11
Počet exemplářů:	6
Pomůcku schválil:	Mgr. Jan Edl